

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

# PŘEHLED VÝZKUMŮ

56-1



BRNO 2015

# PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis  
*Peer-reviewed journal*

Ročník 56  
*Volume 56*

Číslo 1  
*Issue 1*

**Předseda redakční rady**  
**Head of editorial board**

Pavel Kouřil

**Redakční rada**  
**Editorial board**

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,  
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

**Odpovědný redaktor**  
**Editor in chief**

Petr Škrdla

**Výkonná redakce**  
**Assistant Editors**

Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková,  
Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,  
Lubomír Šebela

**Technická redakce, sazba**  
**Executive Editors, Typography**

Azu design, s. r. o.

**Software**  
**Software**

Adobe InDesign CC

**Fotografie na obálce**  
**Cover Photography**

Želešice. Polotovar sekerky (viz obr. 5, str. 40).  
Želešice. Axe blank (see Fig. 5, Pg. 40).

**Adresa redakce**  
**Address**

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.  
Čechyňská 363/19  
602 00 Brno  
IČ: 68081758  
E-mail: pv@arub.cz  
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

**Tisk**  
**Print**

Azu design, s. r. o.  
Bayerova 805/40  
602 00 Brno

ISSN 1211-7250  
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně  
Vydáno v Brně roku 2015  
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.  
Copyright ©2015 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

vě v LTA mezi (ojedinělými) hroby zachyceny pohřby s bojovníckou výbavou (Sankot 2003). Za další ukazatel podepírající tvrzení časného datování nálezu můžeme považovat ukončení jílce meče a to podložkou s křídélky, kde se dochoval zoomorfní motiv dvou stylizovaných zvířecích figur s hlavičkami na koncích. Analogie k motivu vyobrazenému na podložce s křídélky můžeme spatřovat již v nálezech z 5. století př. n. l. z Halštatu. Tento unikátní nález otevírá nový pohled na tehdejší sebereprezentaci elit časného latěnu na Moravě.

Alena Nejedlá

## Literatura

**Nejedlá, A. 2014:** První nález časně laténského meče na Moravě. In: J. Čížmářová, N. Venclová, G. Březinová (eds.): *Moravské křižovatky. Střední Podunají mezi pravěkem a historií*. Brno: Moravské zemské muzeum, 143–150.

**Sankot, P. 2003:** *Les épées du début de La Tène en Bohême*. Fontes archaeologici Pragenses 28. Prague: Museum Nationale Pragae.



**Obr. 3.** Lukov. Časně laténský meč. Foto A. Komendová.

**Fig. 3.** Lukov. Early La Tène sword. Photo by A. Komendová.

## Resumé

Lukov nad Dyjí (Znojmo District), „Ostroh“. At the beginning of 2012, the South Moravian Museum in Znojmo was presented with the find of a sword, a scabbard, and a dagger. The first Early La Tène iron sword in Moravia was found in a warrior cremation grave. The weapons have been retrieved from a disturbed pit not far from the hilltop settlement. The analyses have shown that the weapons had been exposed to high temperatures, and the sword has been preserved in three fragments that indicate a deliberate (ritual) folding. We can regard the winged pommel of the sword, on which a zoomorphic motif of two

stylized animal figures with heads at the ends was preserved as another indication of the early dating of the find. Analogies to the zoomorphic motif can be seen in the finds from Hallstatt from the 5<sup>th</sup> century BC. The hitherto unique warrior burial with the first discovery of an Early La Tène sword in Moravia poses a number of questions. Archaeological research at this site would certainly produce significant data.

## MAREFY (OKR. VYŠKOV)

„Široké vinohrady“. Období popelnicových polí, halštat. Kulturní vrstva. Záchranný výzkum.

V červnu až říjnu 2014 provedlo Muzeum Vyškova, p. o., záchranný archeologický výzkum na stavbě čerpací stanice pohonných hmot v Marefách. Zkoumaná plocha se nachází na jihovýchodním úpatí kóty 333, v jihozápadním rohu křižovatky Slavkov u Brna – Bučovice a Letonice – Marefy, v nadmořské výšce 216–220 m. Na ZM ČR 1:10 000, list 24-43-10, je vytyčena body 285:270, 297:275, 306:244, 305:244, 300:255, 298:262, 285:260 mm od Z:J s. č.

Při průzkumu skrývky a výkopů byla zjištěna místa až 1,80 m mocná kulturní vrstva s nálezy z mladší a pozdní doby bronzové, ojediněle ze starší doby železné.

Klára Rybářová

## Resumé

Marefy (Bez. Vyškov), „Široké vinohrady“. Jung – und Spätbronzezeit, Hallstattzeit. Kulturschicht. Rettungsgrabung.

## MEDLOV (K. Ú. MEDLOV U UNIČOVA, OKR. OLMOUC)

Intravilán, před č. p. 252 a 255. Platěnická kultura. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JSTK (X:Y) – 1098826.97 : 558694.94

Při archeologických dohledech na stavbě VI. etapy kanalizace byly zdokumentovány 3 halštatské zásobnice před domy č. p. 252 a 255. Lokalita se nachází na mírném svahu obráceném k východu s nadmořskou výškou 254–256 m a souvisí s již známým sídlištěm (Kalábek 2006).

Marek Kalábek

## Literatura

**Kalábek, M. 2006:** Medlov (okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 47, 157.

## Resumé

Medlov (Kat. Medlov u Uničova, Bez. Olomouc), Gemeinde, vor Hs.-Nr. 252 und 255. Platěnice Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

## MĚNÍN (OKR. BRNO-VENKOV)

„Rybárna“. Halštat. Sídliště. Záchranný výzkum.

Během záchranného archeologického výzkumu na polykulturní lokalitě v trati „Rybárna“ (bližší popis viz oddíl Doba římská a doba stěhování národů) byly prozkoumány dvě zahloubené chaty a dvě sídlištní jámy s určitostí datované do halštatského období. V jednom objektu se nacházelo torzo zásobní nádoby.

*Ivan Čižmář, Jiří Kala, Michal Přichystal*

## Resumé

Měnin (Bez. Brno-venkov), „Rybárna“. Hallstattzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

## MOHELNO (OKR. TŘEBÍČ)

„Na Černých“, ppč. 6989, 6990, 6991, 6992, 6993, 6997. Doba halštatská, horákovská kultura. Mohylník. Záchranný výzkum.

Na jaře roku 2014 proběhl na základě oznámení amatérského archeologa P. Knotka z Mohelna v polní trati „Na Černých“ záchranný archeologický výzkum. Důvodem mimořádné akce, která trvala více než jeden měsíc, byla existence dosud málo známého halštatského pohřebiště, které bylo narušeno hlubokou orbou. K prvnímu porušení hrobů došlo již na podzim předešlého roku, kdy byl stav lokality nahlášen bez následné dohry pracovníkům kompetentních muzeí v Třebíči a Moravském Krumlově. Vzhledem k rozsahu lokality a jeho povaze bylo nálezem kontaktováno rovněž archeologické oddělení Moravského zemského muzea v Brně, které celou záležitost vybízející k okamžité záchraně nabídlo Ústavu archeologické památkové péče Brno. Po projednání s Archeologickým ústavem AV ČR Brno byly záchranné práce nakonec ve spolupráci s místními zemědělci (Agro Mohelno, s. r. o.) zahájeny a poškozené hroby v nezbytném rozsahu prozkoumány (obr. 4). Na výzkumu se podílela geodetka D. Vitulová, P. Knotek s kolektivem místních příznivců archeologie a antropolog J. Kala. Záchranný výzkum byl realizován do doby těsně před termínem zahájení osevu pole kukuřicí.

Celkem bylo v orbě lokalizováno 9 anomálií s koncentracemi keramiky, z nichž se podařilo pozitivně ověřit 7 situací, dokládajících přítomnost hrobové

jámy se zbytky pohřebního inventáře. Některé hroby byly mírně zahloubeny do zvětřalého hadcového podloží, jiné byly kompletně odorány. Ornice zde sahala 26–28 cm, místy ale až 30–40 cm pod povrch terénu, níže pak již nastupovala skála. Hlubší orbě tedy nečiní větší obtíže dosáhnout až ke skalnímu podkladu. Na základě geodetických prací lze odhadnout plochu se zkoumanými hroby na cca 7 ha. Na poli více k severu byly v orbě zachyceny nejspíše také sídlištní objekty.

Zajímavá je superpozice dvou mohylových hrobů obklopených kruhovým žlabem a kamenným věncem, či hrob pod nadzemní sloupovou stavbou se vstupem vybaveným kamennými prahy/schody, které byly zahloubeny do pozůstatků původní půdy, která nebyla orbou z vrcholu návrší dosud zcela odstraněna.

Některé hrobové jámy obsahovaly zbytky keramik v nádobách, jiné zase nic. V jednom případě lze uvažovat o kostrovém pohřbu, a to jen na základě rozmístění šperků (náramek a spona), kosti se však nedochovaly. Zvláštností je nález hrobu s mimořádně dobře zachovalou motanou šňůrou s navlečenými drobnými litými bronzovými kroužky v délce cca 2 m. Ze zkoumaných mohyl pochází nález hrotu železného kopí se středovým žebrem a zlomek parohového předmětu zdobeného množstvím rýsovaných soustředných kroužků. Keramika upomíná stupňovitými tvary mís na paralely s dolnobavorskou a hornorakouskou podunajskou oblastí. Ve vtuhované a malované výzdobě osudí a amfor lze spatřovat vazby k oblasti znojenské, plastická, rytá a žlábkovaná výzdoba mís pak naznačuje vazbu k prostředí brněnskému a dolnorakouskému.

Při dosavadní orbě, sahající do hloubky 26–40 cm, bylo poškozeno větší množství hrobů, které byly založeny na úrovni terénu, nebo zahloubeny jen mělce pod něj. Evidentně více odolávaly hroby mohylové, založené hlouběji, s pozůstatky kamenných konstrukcí, které byly orbě překážkou. Na ploše pohřebiště byly sledovány další nápadné koncentrace kamení, které mohou být přírodními útvary, nelze však vyloučit, že se jedná o pláště dalších pohřebních mohyl.

Vztah nově zkoumaného mohylníku k trati „U Antoníčka“, kde se nachází velká dosud ještě neprozkoumaná mohyla s několika dalšími hroby, které byly prozkoumány v jejím okolí (Stegmann-Rajtár 1992, 44–45, s literaturou), je z koncentrace objevených hrobů zcela evidentní. Podle předběžného vyhodnocení se jedná v trati „Na Černých“ o hroby horákovských stupňů Ha C<sub>1</sub> – Ha C<sub>2</sub> a „U Antoníčka“ Ha D<sub>1</sub> – Ha D<sub>2</sub>. Tvoří tedy nejspíše jeden souvislý mohylník se zřejmou horizontální stratigrafií.

*Petr Kos*

## Literatura

Stegmann-Rajtár, S. 1992: *Grabfunde der älteren Hallstattzeit aus Südmähren*. Košice: Datavia.